

De Oekraïense geluidskunstenares Zavoloka in concert foto's Paul Alexander

Natasja, ik hou van je!

Op een Moskous festival voor 'very intelligent dance music'

Abacadabra, het Internationaal Festival van Elektronische muziek en Mediakunst in Moskou, biedt Rusland voor het eerst een podium voor experimentele beeld- en geluidskunstenaars van over de hele wereld.

PAUL ALEXANDER

Over de vier schermen schuiven eerst vlakken in verschillende grijstinten langs elkaar, terwijl door de grote hal de stuwende beat van de Russische dj Solar X dreunt. Dan wordt het grijs abrupt onderbroken door felgekleurde beelden: vrouwen in bikini met stenguns om de schouder. Ze zijn geript van de site www.fungun-girls.com.

Op Abacadabra, het Internationaal Festival van Elektronische muziek en Mediakunst in Moskou, tonen Russische vj's zich onvermoeibare leveranciers van abstracte voorstellingen in zwart, wit en grijs. Achter al die grauweheid vermoed je een duistere boodschap, terwijl je ook niet vrolijk wordt van de collega's met een figuratievere benadering. Zij laten zich vooral inspireren door de seksindustrie, de ruimtevaart en het eindeloze Russische landschap; het gevolg is een overdaad aan naaldbomen, marsmannetjes en repeterende orale seksen.

Vj Anastasia (artiestennaam: Anasteziya) uit de Siberische stad Novosibirsk, is niet gecharmeerd van de grijze vlakken van collega vj ENO. „Ze passen goed bij de muziek, maar ze zijn naar mijn smaak te abstract”, zegt ze terwijl ze, roerloos tussen het danspubliek, de schermen bestudeert. Haar eigen projecties bestaan uit lieflijk getekende animaties van vlinders en over de schermen krioelende vliegjes. Poppetjes in de stijl van Keith Haring dansen lustig hun repeterende danspasjes op de onheilspellende muziek van elektronische muzikant Atarix.

Hoewel het gros van de vj's op dit festival afkomstig is uit Moskou, ontwaart Anastasia ook in het verre Siberië een ware opmars van de vj's: „Mediakunst voorziet in een behoefte omdat een stad als Novosibirsk behalve een schouwburg voor klassiek theater geen enkele vorm van spektakel heeft te bieden. De laatste tijd verschijnen in barretjes en clubs opeens projecties bij de muziek. Omdat het een voor iedereen toegankelijke kunstvorm is, grijpt het verschijnsel snel om zich heen. Het publiek kijkt naar de beelden en denkt: dat kan ik ook. Zo ging het ook met mij.”

Abacadabra is het eerste festival in Rusland dat een podium biedt aan een brede groep experimentele beeld- en geluidskunstenaars. Drie dagen lang laat een twintigtal muzikanten en dj's hun muziek begeleiden door even zoveel vj's. Door de nadruk te leggen op experiment houdt dit zelfverklaarde festival voor 'Very Intelligent Dance Music' zich verre van de 'niet-serieuze' clubcultuur. De eerste editie van Abacadabra in 2004 trok zonder sponsoring en reclame onverwacht veel aandacht, zodat voor deze tweede editie de sponsors al meteen in de rij stonden, met vooraan de Russische *Playboy*.

Hoofddact van Abacadabra is Daddy G, die helpt van het Britse dance-pioniersduo Massive Attack. De Amerikaanse elektro-harpiste Zena Parkins en de aanstekelijke Petersburgse rappers van 2H Company treden ook op. Vanuit Nederland zijn overgekomen klankkunstenaars Fay Lovsky en haar partners in crime, de Russische emigrant OMFO (Our Man From Odessa) en band.

Drumcomputers, mengpanelen, samplers, beamers en laptops horen tot de standaarduitrusting van de elektronische artiest. Toch opent Abacadabra verrassend genoeg met een akoestisch orkest van strijkers, blazers, slagwerkers en een pianiste. Het Moskouse ensem-

ble Studija Novoj Muzyki (Studio van Nieuwe Muziek) speelt in de bioscoopzaal van filmhuis 35MM house, acid jazz en drum'n'bass in de vorm van een klassieke symfonie. Direct hierop volgt het audiovisuele geweld van het Japans-Duitse duo Cyclo. *Visual artist* Ryoji Ikeda en *soundwizard* Carsten Nicolai proberen abstracte muziek te visualiseren. Een doffe bromtoon vormt het fundament van Cyclo's geluidsmuur, terwijl op het scherm rusteloos een verticaal streepje trilt. Zodra uit de duisternis de onheilspellende klanken opstijgen, spat het streepje uiteen over het hele scherm, alsof de monitor op de hartbewaking op tilt slaat. Het publiek reageert uitgelaten op dit compromisloze spektakel, en een eenzame danser springt in het gangpad op en neer alsof zijn leven er van afhangt.

Het nachtprogramma is aan de oever van de Moskva in een congres- en tentoonstellingscomplex van nog sfeerlozer allouï dan de Amsterdamse RAI. In het tot 'Abradome' omgebouwde Paviljoen 4 – formaat fabriekshal – gooit het hippe Moskouse danspubliek alle ledematen in de strijd op de hypnotiserende beats van de dance-acts. Aan de bar zitten de hele nacht twee bunnies met sponsor Playboy verveeld van hun limonade te nippen.

Achter het podium bereiden OMFO en band zich voor. Fay Lovsky heeft te kampen met de nodige technische problemen; haar theremin werkt niet goed. Maar ze is blij om OMFO's elektronische sovjetfolklore eindelijk hier ten gehore te kunnen brengen. „De muziek die we spelen vindt hier zijn oorsprong. Hoewel ik nooit eerder in Rusland ben geweest voelt dit

restaurants”, roept OMFO, om vervolgens als een van machismo barstende Dagestaan door de zaal te galmen: „Schenk bij!” en „Natasja, ik hou van je!” De schermen achter hem vullen zich met beelden van oosterse tapijten en grazende schapen in een Karpatenweide. In West-Europa moet Omfo het hebben van het exotische element. Hier appelleert hij aan een heel nieuw populair genre in Rusland: de sovjetret-ro.

Elektronische muziek bestaat bij de gratie van subgenres: dubtronica, drone ambient, emo rap, chopped & screwed of bleep techno – alles komt hier voorbij. Het meest ontregelend is de glitchcore van de Canadees Venetian Snares (Aaron Funk). De als authentieke rocker uitgedoste Venetian Snares is het enfant terrible van de dance-wereld en dat zullen we weten. Met onnavolgbare breakbeats zet hij niet alleen het danspubliek voortdurend op het verkeerde been, maar ook de organisatoren, door tot wel dertig keer toe een einde aan zijn optreden te breien, om vervolgens doodleuk verder te spelen.

Een paar honderd meter verderop is in het kleinere Paviljoen 6 het Abralab ingericht. De sfeer is er intiemer, de dansstijl is loom en feëriek. Wie geen zin heeft in bewegen, gaat gewoon in boeddha-houding op de dansvloer zitten. Op het podium is meer ruimte voor experiment. Dat elektronische muziek soms een ronduit autistische aangelegenheid is bewijst het Moscow Orchestra of Laptops, een ensemble van tien whizzkids achter evenveel laptops. Van onderlinge communicatie of contact met het publiek is geen sprake, en ook beeld en geluid zijn een intrigerende poging om de geestdodende sfeer van een internetcafé te creëren.

Pendelend tussen Abradome en Abralab vindt het publiek in het wel erg gevarieerde aanbod soms moeizaam zijn weg – techno-fans verafschuwen de sovjetretro en hiphoppers worden tegen hun zin geconfronteerd met 'glitch'. Terwijl de massa host op Daddy G, die teert op oude succesnummers, verricht artieste Zavoloka uit Kiëv in amodieuze kamerjans en met amodieuze scheefgeknipte pony voor een select publiek een artistiek wonder. Verborgen achter haar Allen & Heath Mixwizard vermengt deze fragiel ogende Oekraïense wezensvreemde elektronische oerklanken met Slavische vrouwenkoren, terwijl de zombie-achtige verschijningen op het scherm de intensiteit van haar show verhogen. Het is dan ook in dit kleine, enigszins genegeerde paviljoen dat het festival toont wat het op het best kan zijn: een broedplaats voor toegewijde, experimentele artiesten die hun niet altijd toegankelijke, maar oorspronkelijke beeld en muziek brengen.

▶ Het Moskouse Ensemble Stuedija Novoj Moezyki treedt in Nederland op tijdens het Poesjkin Festival, 14 mei Arnhem, 15 mei Apeldoorn, 16 mei Nijmegen, 18 mei Amsterdam, 20 mei Den Haag; inl. www.poesjkinfestival.nl. Meer over het Poesjkin Festival op pagina 23.

Fay Lovsky heeft te kampen met de nodige technische problemen

als een thuiswedstrijd.”

Fay Lovsky verzorgt als 'Lady from Beyond' met vibrafoon en theremin de special effects bij OMFO's 'kosmische folklore'. Tijdens het optreden zit German Popov alias OMFO achter zijn computer als een kapitein op de brug van een ruimteschip, en ziet toe op het spel van zijn muzikanten.

Transsylvaniër Vasile Nedea beweent op zijn cymbalom een verloren liefde uit Italië. De Azerbeidzjaanse zanger Bachtijar Ejbaliëv dans de lezginka, de Kaukasische adelaarsdans, terwijl zijn landgenoot Rassoel Kazimov hem op de achtsnarige tar begeleid. „We spelen geen intelligente dansmuziek, maar muziek voor Moldavische bruiloften en Oezbeekse res-

Fay Lovsky aan het werk in Moskou